

REGIONÁLNA TLAČ AKO KRONIKA REGIONÁLNYCH UDALOSTÍ

Slavka Pitoňáková

Abstrakt

Predmetom záujmu lokálnych a regionálnych médií je vždy regionálne (lokálna) udalosť alebo regionálny (lokálny) pohľad na celoštátne dianie. Ide tak o súhrn miestnych informácií, ktoré aktuálne a objektívne informujú o dianí na konkrétnom území alebo o prinášajú informácie zaujímavé pre ľudí žijúcich a pôsobiacich v regióne (lokalite). Miestna informácia je pre regionálnu žurnalistiku kľúčová.

Kľúčové slová: regionálna žurnalistika, región, miestna informácia, história

Abstract

The subject of local and regional media interest is always a regional (local) event or a regional (local) view of nationwide events. This is a summary of local information that informs actually and objectively about the situation in a specific territory or provides information of interest to people living and operating in the region (locality). Local information is central to regional journalism.

Keywords: regional journalism, region, local information, history

História a život regiónu je téma zaujímavá aj pre nastupujúce generácie. Regionálna problematika sa (systematicky) zaznamenávala najskôr kronikárskym štýlom, postupne vznikla etnografická literatúra. Významným kronikárom a komentátorom regionálnych a lokálnych udalostí sa stali aj médiá s regionálnou a lokálnou pôsobnosťou – najskôr tlač, neskôr rozhlas a televízia.

Regionálna tlač – periodická tlač vychádzajúca v určitom regióne. Na Slovensku ide zväčša o týždenníky, dvojtýždenníky, mesačníky, ktoré prinášajú informácie o udalostiach z určitého regiónu a sú určené čitateľom žijúcim v tomto regióne. Aj regionálna tlač sa vyvíja (skrakuje sa periodicita, rozširuje sa spektrum tlače), a to si v porovnaní s minulosťou vyžaduje aj širšiu typológiu. Doterajšie delenie iba podľa periodicity a podľa miesta nie je dostatočné. Regionálna, mestská, miestna, podniková a inzertná tlač je delenie, ktoré nezohľadňuje existenciu rôznych špecifických typov periodík, ktoré tiež vychádzajú v regiónoch - kultúrnych, cirkevných, odborných, umeleckých...¹

S nástupom internetu a sociálnych médií sa výrazne predefinovali možnosti informovania na – predovšetkým s ohľadom na aktuálnosť informácií. Pokiaľ však máme záujem využívať regionálne a lokálne médiá ako zdroj informácií o živote regiónu v dlhšom časovom období,

¹ HOCHELOVÁ, Vlasta. *Slovník novinářské teorie a praxe*. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa, 2000. 235 s.

z pohľadu možnosti využívania archívu... možno za stále dominantné považovať tradičné médiá a z nich najmä médiá printové. „Pri svojom zrode bola lokálna a regionálna tlač lokálnou a regionálnou z donútenia, pretože dopravné a distribučné možnosti neumožňovali jej rozširovanie na väčších územiach. Aj keď sa vplyvom ekonomických, technických a politických faktorov pôsobnosť tlače rozširovala, a tlač sa stala typickým národným médiom, v mnohých krajinách si zachovala svoj prevažne regionálny a lokálny charakter, ktorý pretrváva doteraz.“² Regionálna a lokálna tlač má v systéme žurnalistiky stále dôležité a pevné miesto. „Lasswellov model komunikácie z roku 1947 od komunikátora k adresátovi, ktorý platí (il) aj pre regionálne a lokálne periodiká, dostal nové impulzy, podnety, skúsenosti, vyplývajúce zo súčasných všeobecných po – spoločenských, politických, ekonomických, mediálnych a, samozrejme, aj trhových podmienok. Napriek tomu, že regionálne a lokálne médiá sú z pohľadu laického nazerania na ne kladené na pomyslení priečku dôležitosti nižšie ako médiá s celoslovenskou pôsobnosťou, celkový trend na trhu médií im, zdá sa, prisudzuje pozíciu celkom inú, kvalitatívne vyššiu.“³

Regionálne a lokálne médiá patria k tým, ktoré sa recipientovi najviac približujú. Uvedená spätosť sa prejavuje napríklad pri printových médiách predovšetkým v obsahovej stránke novín, okrajovo sa dotýka aj stránky formálnej. Lokálnemu a regionálnemu princípu sa podriaďuje výber témy, jej spracovanie. V tomto subsystéme tlače ide najmä o zachytenie aktuálneho diania v regióne a o riešenie celospoločenských problémov v kontexte konkrétneho územia. Regionálna a lokálna tlač musí rešpektovať, zachovávať a podporovať záujmy čitateľov žijúcich na území, ktoré svojou pôsobnosťou pokrýva. Mala by tiež prihliadať na osobitnú štruktúru obyvateľstva, na jeho sociálne a duchovné požiadavky, ako aj na princípy osídlenia.

Tieto súvislosti už v roku 1980 pomenoval D. de Rougemont,⁴ ktorý lokálny a regionálny priestor vníma ako miesto najviac spojené s prežívaním každodenného života a s ním spojených udalostí. Metaforicky poukazuje na to, že tak ako z malých potokov vznikajú veľké rieky, existuje všeobecne platná postupnosť rozhodovania od menších (samosprávnych) celkov k väčším. „Či dedina alebo malé mesto (...) je miestom každej štátoobčianskej spoluúčasti, kde sa dejú dôležité rozhodnutia (...) a každý z nás sa môže cítiť voľný a zodpovedný v mieste narodenia či bydliska.“⁵ Niektorí autori v súvislosti s lokálnymi a regionálnymi novinami vnímajú aj ich politický význam, keďže regionálne médiá majú so svojimi čitateľmi veľmi blízky kontakt predovšetkým prostredníctvom svojich vlastných redaktorov pôsobiacich v príslušnej lokalite či regióne. V rámci politických kampaní tak môžu zohrať významnú úlohu.

Spätosť lokálnych a regionálnych médií so životom recipientov zdôrazňuje aj Tušer,⁶ keď uvádza: „príbehy malého života, malého územia, jeho inštitúcií, rodín alebo osôb by mnohokrát nejestvovali, keby sa nezachovali v obsahoch lokálnej a regionálnej tlače.“ Poslanie týchto médií už dávno vyzdvihoval aj nemecký teoretik Kieslich,⁷ ktorý zdôrazňoval opodstatnenosť ich

² BREČKA, Samuel. Globalizácia a regionalizácia masovej komunikácie – dve strany jednej mince. In: *Otázky žurnalistiky*, 1998, roč. 41, č. 1, s. 132.

³ TUŠER, Andrej. Malé noviny s veľkým dosahom (Na margo pôsobenia regionálnej a lokálnej tlače). In: *Otázky žurnalistiky*, 2017, roč. 50, s. 50.

⁴ TUŠER, Andrej. *Typológia periodickej tlače I. Lokálna a regionálna tlač*. Bratislava: Univerzita Komenského, 1995. 159 s.

⁵ TUŠER, Andrej. *Typológia periodickej tlače I. Lokálna a regionálna tlač*. Bratislava: Univerzita Komenského, 1995. 159 s.

⁶ TUŠER, Andrej. *Typológia periodickej tlače I. Lokálna a regionálna tlač*. Bratislava: Univerzita Komenského, 1995, s. 19.

⁷ TUŠER, Andrej. *Typológia periodickej tlače I. Lokálna a regionálna tlač*. Bratislava: Univerzita Komenského, 1995. 159 s.

existencie, pretože „iba ony majú určenie vytvárať serióznú komunikáciu v priestore, v ktorom čitateľ chce a môže komunikovať, v ktorom sa trvalo nachádza, v ktorom je doma.“

Brečka⁸ uvádza, že „regionálne a lokálne médiá sa rozvíjajú veľmi diferencovane a predstavujú širokú škálu prostriedkov šírenia lokálnych a regionálnych informácií, ale aj reklamy. Ich rozvoj a štruktúra sú podmienené historickými, ekonomickými, kultúrnymi a politickými podmienkami krajín, v ktorých pôsobia.“ Slovenský mediálny trh sa výrazným spôsobom predefinoval po spoločensko-politických zmenách v roku 1989. V oblasti tlače (vrátane regionálnej a lokálnej) sa vytvoril priestor pre vznik mnohých novín a časopisov, naopak mnohé noviny a časopisy zanikli. „Regionálne médiá sú zároveň významným nástrojom demokratizácie spoločnosti, pretože zásadným spôsobom uľahčujú účasť občanov pri správe vecí verejných v daných regiónoch. Navyše fungujú ako dôležitý kultúrny faktor, ktorý zabezpečuje uchovávanie kultúrnych tradícií a regionálnej (lokálnej) identity.“⁹

Lokálne a regionálne médiá môžu na regionálnom mediálnom trhu z dlhodobého hľadiska obstáť len vtedy, ak sa im podarí čo najviac priblížiť recipientom, prinášať objektívne informácie (z pohľadu dlhodobého fungovania a pozitívneho vnímania médiá v očiach verejnosti je to veľmi dôležité) a pomáhať občanom pri riešení problémov, ktoré v kontexte celoštátnom nemusia rezonovať, ale v živote miestnej komunity sú dôležité. Vzťah recipienta a regionálneho médiá je potrebné nielen vybudovať, ale aj ustavične posilňovať prostredníctvom kvalitnej (aj v regióne!) žurnalistiky s ohľadom na informačné potreby recipientov a s dôrazom na spoločenskú zodpovednosť médií.

Lokálnemu a regionálnemu princípu sa podriaďuje výber témy a podľa potreby aj jej spracovanie. V tomto subsysteme tlače ide predovšetkým o zmapovanie diania v regióne a o riešenie celospoločenskej problematiky z pohľadu života na konkrétnom území, v konkrétnej komunite. Regionálna a lokálna tlač musí rešpektovať, zachovávať a podporovať záujmy čitateľov žijúcich na území, ktoré svojou pôsobnosťou pokrýva. Musí prihliadať aj na štruktúru obyvateľstva, jeho sociálne aj duchovné požiadavky. V súvislosti s lokálnymi a regionálnymi novinami sa pripomína aj politický význam, pretože s čitateľmi majú často vybudovaný silný kontakt a tak sa môžu stať vhodnými propagátormi.

Regionálna tlač reflektuje aj potrebu občanov reagovať na dianie vo svojom (blízkom) okolí. Občania reflektujú na každodenné udalosti, neakceptuje akceptuje rozhodnutia samosprávy, intenzívne vníma udalosti vo svojej blízkosti. Ústredné médiá zväčša nemajú možnosť ani priestor reagovať ne všetky regionálne a lokálne problémy. Tak sa vytvára priestor pre prácu regionálnych novinárov pôsobiacich v regionálnych médiách. Tí môžu sledovať konkrétne problémy takpovediac od ich vzniku až po záverečné riešenie. Dôležitá je, samozrejme, aj mediálna realizácia občanov, ktorí často sami aktívne spolupracujú s regionálnymi médiami a sú pre ne zdrojom informácií. Niektorí občania sa snažia na mnohé udalosti v blízkom okolí reagovať prostredníctvom vybraných regionálnych médií. Z pohľadu novinárov je potom veľmi dôležité dôsledne pamätať na dôsledné overovanie informácií z rôznych zdrojov a pri spracovaní príspevkov s riadiť nielen hranicami legislatívy, ale aj etickým kódexom (čo by malo byť samozrejmosťou).

Novinári prostredníctvom svojich zdrojov dokážu zachytiť mnohé informácie, stále však existuje pomerne veľký priestor na informácie od konkrétnych ľudí, čím sa vytvárajú možnosti úzkej

⁸ BREČKA, Samuel. Možnosti a limity slovenského mediálneho trhu. In: *Otázky žurnalistiky*, 1998, roč. 41, č. 1, s. 14.

⁹ BREČKA, Samuel. Globalizácia a regionalizácia masovej komunikácie – dve strany jednej mince. In: *Otázky žurnalistiky*, 1998, roč. 41, č. 1, s. 135.

spolupráce novinárov a občanov. Novinár sa tak dostáva do pozície pomysleného „zástupcu ľudu“ pri riešení problému. Keďže priama komunikácia, spätná väzba, dopady na zainteresovaných sú z pohľadu blízkosti (lokalita, región) intenzívnejšie, overovanie zdrojov, dodržiavanie legislatívy a etiky novinárskej práce je mimoriadne dôležité.

Funkcie lokálnej a regionálnej tlače sú ovplyvnené intenzitou vzťahu tohto subsystému médií k regiónu, primárne však vyplývajú z funkcií tlače všeobecne. Potreba médií je objektívne podložená spoločenským záujmom, ktorý ale nemusí byť zhodný s potrebami konkrétnych jednotlivcov. V novinárstve tak ide o vytvorenie optimálneho vzťahu medzi záujmom spoločenského celku a subjektívnymi želaniami konkrétneho človeka.

Celý proces vytvárania novinárskeho celku sa odvíja od konkrétnych podmienok vyplývajúcich z miesta pôsobenia. Hlavnou funkciou lokálnej a regionálnej tlače je poskytovať včasné (samozrejme so zreteľom na periodicitu), pravdivé a čo najúplnejšie informácie o udalostiach v regióne. Témy je potrebné zohľadňovať z hľadiska ich lokálneho a regionálneho významu.

Podľa Tušera¹⁰ funkcie lokálnej a regionálnej tlače zahŕňajú aj:

- „sociálnu orientáciu na dianie v príslušných lokalitách a regiónoch – komentovanie lokálnych (regionálnych) udalostí a budovanie (komunálneho) publika ako dôsledku sociálnej orientácie prostredníctvom lokálneho spravodajstva,
- zachytávanie „bežných udalostí“ v regionálnom, lokálnom a sublokálnom (najlokálnejšom) obvode (informácie z politiky, ekonomiky, kultúry a športu v lokálnom či regionálnom rámci),
- čitateľský servis ako pomoc pri riešení občianskych a životných problémov,
- postavenie novín ako právneho zástupcu čitateľov.“

Čitateľ v týchto médiách hľadá najmä tzv. inštrumentálne informácie využiteľné v rôznych oblastiach svojho súkromného a profesijného života. Niektorí zahraniční autori¹¹ uvádzajú aj ďalšie funkcie (politickú, sociálnu). Švajčiarski novinovedci prisudzujú podobne ako Tušer¹² najväčší význam informačnej, orientačnej a integračnej funkcii lokálnej a regionálnej tlače.

Regionálna tlač má v našom mediálnom systéme nenahraditeľnú pozíciu hlavne pre blízkosť periodika k čitateľom a skutočnosti, že práve tieto médiá im prinášajú témy z ich okolia. Naproti tomu ústredné noviny s recipientom nemajú až taký úzky vzťah, pretože sa regionálnych tém dotýkajú často len veľmi okrajovo (tejto súvislosti nemožno zabudnúť na ústredné periodiká a ich regionálne prílohy, ktoré sú dnes v podstate súčasťou týchto médií).

„Je logické, že ľudia, ktorí robia v centrálnych médiách, sa venujú celoštátnym témam s iným dosahom, ale aj v regiónoch existujú vážne témy. Práve v tom je podstata regionálnych médií, aby písali o veciach, ktoré sa týkajú konkrétnych miest a obcí, išli viac do hĺbky. Aj čitatelia regionálnych novín si zaslúžia analýzy, investigatívu, kvalitnú žurnalistiku, aj oni majú záujem, aby ich noviny fungovali ako kontrolór vecí verejných. Lokálne alebo regionálne médiá vôbec nemusia byť charakterom provinčné, čo dokazuje napríklad aj vysoká čítanosť našich materiálov na webe, kde ich hľadajú ľudia z celého Slovenska aj zahraničia. A zaujímajú ich, spätná väzba v tomto prípade funguje. Navyše, máme v regióne výhodu v tom, že tu žijeme a dokážeme podstatne viac vnímať a pochopiť veci, ktoré sa tu dejú, aj keď sa dostanú na nadregionálnu úroveň. Najviac to azda cítiť na spracovaní a pohľad na témy komunálnej politiky. Čiže, ak sú noviny

¹⁰ TUŠER, Andrej. *Typológia periodickej tlače I. Lokálna a regionálna tlač*. Bratislava: Univerzita Komenského, 1995, s. 20.

¹¹ TUŠER, Andrej. *Typológia periodickej tlače I. Lokálna a regionálna tlač*. Bratislava: Univerzita Komenského, 1995. 159 s.

¹² TUŠER, Andrej. *Typológia periodickej tlače I. Lokálna a regionálna tlač*. Bratislava: Univerzita Komenského, 1995, s. 22.

zaujímavé, ak si v nich ľudia nájdú, čo ich zaujíma, nie je ani také podstatné, kde vychádzajú, či ich tvoria ľudia v Bratislave alebo v Prešove. Rozhoduje kvalita.”¹³

Predmetom záujmu lokálnych a regionálnych médií je vždy regionálne (lokálna) udalosť alebo regionálny (lokálny) pohľad na celoštátne dianie. Ide tak o súhrn miestnych informácií, ktoré aktuálne a objektívne informujú o dianí na konkrétnom území alebo o prinášajú informácie zaujímavé pre ľudí žijúcich a pôsobiacich v regióne (lokalite). Miestna informácia je pre regionálnu žurnalistiku kľúčová.

Všeobecné udalosti, ktorými sa zaoberajú iné médiá, tiež vo svojej podstate vychádzajú z lokálneho (regionálneho) princípu. Tento princíp sa premieta aj do výberu témy – lokálne (regionálne) je nielen to, čo sa deje vo vymedzenom územnom celku, ale to, čo primerane odráža konkrétne lokálne (regionálne) problémy, udalosti.

*„Aj keď regionálna a lokálna tlač má v jednotlivých krajinách rôzny charakter a odlišné územné vymedzenie (problémy sú aj so samotným definovaním pojmov regionálny a lokálny), jej životaschopnosť a príťažlivosť pre čitateľ vyplýva z jej blízkosti k čitateľovi a schopnosti pestovať jeho regionálnu a lokálnu identitu, ale najmä využívať psychologickú zákonitosť: Čím je udalosť bližšia pre adresáta, tým zaujímavejšie sú pre neho správy o tejto udalosti. (...) Na rozdiel od regionálnej a lokálnej tlače, ktorá – najmä v krajinách s najrozvinutejšou tlačou (USA, Veľká Británia, Nemecko, Francúzsko, severské krajiny, Japonsko a pod.) – vždy zohrávala mimoriadne dôležitú rolu v národných mediálnych systémoch...”*¹⁴ Vzhľadom k zníženej periodicite vychádzania regionálnych tlačovín, znižuje sa do istej miery požiadavka aktuálnosti, ale zvyšuje sa požiadavka previazanosti s regiónom. V porovnaní s celoštátnou tlačou, ktorá informácie prináša skôr, mala by byť informácia v regionálnom médiu podrobnejšia s previazanosťou na regionálny život a problémy. V súvislosti s týmto subsystémom tlače vystupujú do popredia základné priority – zviazanosť s čitateľmi a zviazanosť s územím. Takéto zameranie zužuje okruh tém, a je predpokladom pre precíznejšie spracovanie. *„Každá vec sa musí doviest’ do konca. Kým v lokálnej a v regionálnej tlači sa denne (pri denníkoch) a týždenne (pri týždenníkoch) možno zaoberať jednou a tou istou záležitosťou dovtedy, kým sa neurýchli alebo nevyrieši, ústredné prostriedky masovej komunikácie si takýto postup nemôžu dovoliť nielen z priestorových, ale i z prioritných hľadísk. Prednosti lokálnej a regionálnej tlače sú: bezprostrednosť pôsobenia, úzky kontakt a styk redakcie s čitateľmi, pohotová reakcia na kritiku, chválu, či priebeh udalostí.*”¹⁵

V regionálnej tlači je téma s ohľadom na čitateľa prioritná. Adresát je ten, kto žije v mieste územného pôsobenia média, ten, o kom sa hovorí, ten, kto si pamätá alebo dobre pozná situáciu, o ktorej sa hovorí, pretože s ho nejakým spôsobom dotýka.

Dôraz na konkrétne územie sa prejavuje o. i. napríklad pri tvorbe tituliek – často sa do nich vkladajú názvy obcí, inštitúcií... Takáto konkretizácia alebo personalizácia je dôležitá nielen z hľadiska čitateľského záujmu, ale aj z ekonomického hľadiska (vyšší predaj, viac inzercie, vyšší zisk).

¹³ BELEJ, Martin. Aj čitatelia regionálnych novín si zaslúžia kvalitnú žurnalistiku. In: ŠTOFANOVÁ, Patrícia. *Aj čitatelia regionálnych novín si zaslúžia kvalitnú žurnalistiku*. 2015. Dostupné na: <http://www.mediawatch.dog/rozhovor-martin-belej-aj-citatelia-regionalnych-novin-si-zasluzia-kvalitnu-zurnalistiku/>.

¹⁴ BREČKA, Samuel. Globalizácia a regionalizácia masovej komunikácie – dve strany jednej mince. In: *Otázky žurnalistiky*, 1998, č. 1, s. 132.

¹⁵ TUŠER, Andrej. *Typológia periodickej tlače I. Lokálna a regionálna tlač*. Bratislava: Univerzita Komenského, 1995, s. 25-26.

Lokálne a regionálne noviny pokrývajú aj tú časť spravodajstva/publicistiky, ktorej sa z pohľadu cieľových skupín či zamerania médiá, nevenujú ústredné tlačené médiá. Preto vzťah regionálnej a ústrednej tlače nemožno považovať za konkurenčný. Ústredné noviny informujú o udalostiach aktuálnejšie, regionálne (mali by) komplexne a celistvo. Je dôležité, aby boli regionálne noviny redigované komplexne, v známej periodicite prinášali „aktuálne“ informácie a podľa Benzinger¹⁶ by mal mať občan možnosť voľby medzi najmenej dvomi lokálnymi (regionálnymi) žurnalistickými ponukami.

Úlohou regionálnej tlače je zachytiť celospoločenské témy a stvárniť ich cez prizmu regionálneho pohľadu. Viacerí odborníci na médiá (resp. tlač) sa zhodujú, že lokálna a regionálna tlač má v porovnaní s inými médiami len doplnkovú funkciu. Vzhľadom k istému časovému zaostávaniu (v porovnaní so spravodajstvom v denníkoch) musia byť informácie v regionálnych médiách spracované z iného, zaujímavého uhla pohľadu, mali by prinášať niečo nové, zaujímavé pre čitateľa. „Prednosti lokálnej a regionálnej tlače sú: bezprostrednosť pôsobenia, úzky kontakt a styk redakcie s čitateľmi, pohotová reakcia na kritiku, chválu či priebeh udalostí.“¹⁷

Zo silnej orientácie na čitateľa sa odvíja výber témy, jej spracovanie a tým aj celkový charakter periodika. Od všetkých jednotlivostí v konečnom dôsledku závisí predaj, inzercia a teda schopnosť novín udržať sa na mediálnom trhu (v článku sa nezaobráme vplyvom marketingu, pozn.). Sila regionálnych a lokálnych novín je v úzkom kontakte s recipientom, v znalosti príslušného územia a v chápaní problémov ľudí žijúcich v danom priestore.

Pre regionálnu históriu je dôležité skúmanie vývoja regiónu v jeho kontextoch. V každom slovenskom regióne existujú lokálne a regionálne médiá, ktoré sa počas vývinu našej spoločnosti formovali, transformovali, alebo zanikali. Počas svojej existencie však mapovali život v regióne, jeho osobnosti, úspechy aj neúspechy či tragédie. Tlačené médiá sú vo všeobecnosti stálicou na mediálnom trhu. Nielen legislatíva (Zákon o povinných výtlačkoch periodických publikácií, neperiodických publikácií a rozmnoženín audiovizuálnych diel), ale aj všeobecné povedomie o regionálnej tlači spôsobuje, že pri hľadaní informácií o živote regiónov sa často siaha po lokálnych a regionálnych periodikách. Takto získané informácie sú cennou, niekedy jedinou, pomôckou pri spracovaní informácií o vybranej udalosti. „Príbehy malého života, malého územia, jeho inštitúcií, rodín alebo osôb by mnohokrát nejestvovali, keby sa nezachovali v obsahoch lokálnej a regionálnej tlače,“ uviedol v súvislosti s týmto dôležitým subsystémom tlače Andrej Tušer už v roku 1995¹⁸ a jeho slová možno v tejto súvislosti oprávnene považovať za nadčasové.

Zoznam bibliografických odkazov

BELEJ, Martin. Aj čitatelia regionálnych novín si zaslúžia kvalitnú žurnalistiku. In: ŠTOFANOVÁ, Patrícia. *Aj čitatelia regionálnych novín si zaslúžia kvalitnú žurnalistiku*. 2015. Dostupné na:

¹⁶ TUŠER, Andrej. *Typológia periodickej tlače I. Lokálna a regionálna tlač*. Bratislava: Univerzita Komenského, 1995. 159 s.

¹⁷ TUŠER, Andrej. *Typológia periodickej tlače I. Lokálna a regionálna tlač*. Bratislava: Univerzita Komenského, 1995, s. 25.

¹⁸ TUŠER, Andrej. *Typológia periodickej tlače I. Lokálna a regionálna tlač*. Bratislava: Univerzita Komenského, 1995, s. 19.

na: <http://www.mediawatch.dog/rozhovor-martin-belej-aj-citatelia-regionalnych-novin-si-zasluzia-kvalitnu-zurnalistiku/>

BREČKA, Samuel. Globalizácia a regionalizácia masovej komunikácie – dve strany jednej mince. In: *Otázky žurnalistiky*, 1998, roč. 41, č. 1, s. 129-136. ISSN 0322-7049

BREČKA, Samuel. Možnosti a limity slovenského mediálneho trhu. In: *Otázky žurnalistiky*, 1998, roč. 41, č. 1, s. 12-15. ISSN 0322-7049

HOČHELOVÁ, Vlasta. *Slovník novinárskej teórie a praxe*. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa, 2000. 235 s. ISBN 80-8050-380-X

PITOŇÁKOVÁ, Slavka. *Žurnalistika v regióne Kysúc. Rigorózna práca*. Nitra, 2002.

TUŠER, Andrej. *Typológia periodickej tlače I. Lokálna a regionálna tlač*. Bratislava: Univerzita Komenského, 1995. 159 s. ISBN 80-2230-834-X.

TUŠER, Andrej. Malé noviny s veľkým dosahom (Na margo pôsobenia regionálnej a lokálnej tlače). In: *Otázky žurnalistiky*, 2017, roč. 50, s. 50. TUŠER, Andrej. Malé noviny s veľkým dosahom (Na margo pôsobenia regionálnej a lokálnej tlače). In: *Otázky žurnalistiky*. Bratislava: MASS-MEDIA-SCIENCE. s. 50-59. ISSN 0322-7049